

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיה (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sdaf.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליזק
466-467

חוליון דף ע"ב. יום שב"ק פרשת מטו"מ - כ"ו תמוז תשפ"ו
דף ע"ב - ע"א

דבר בלוע: בלע אדם שתי טבעות אחת טמאה ואחת טהורה - אין הטמאה מטמאה לטהורה. חיה שפשטה ידה לזמני אשה שמת - הוולד אינו נטמא מדברי תורה רק מדברי סופרים, וגם לרבי ישמעאל שעובר במעי אשה טהור, גזרו חכמים טומאה על המיילדת שמה יוציא הולד ראשו חוץ לפרוודור, אבל לא טימאו את האשה קודם שיצא הוולד - משום שהיא מרגשת בעצמה, ואין סומכים שתאמר לחיה - משום שהיא טרודה.

עובר במעי אשה - לרבי ישמעאל: טהור, שנאמר 'וכל אשר יגע על פני השדה' להוציא עובר במעי אשה, לרבי עקיבא: טמא מן התורה, שנאמר 'הנוגע במת בנפש', איזהו מת שבנפש של אדם? הוי אומר זה עובר שבמעי אשה.

טומאת גולל ודופק - לרבי עקיבא: שנאמר 'וכל אשר יגע על פני השדה' לרבות גולל ודופק לרבי ישמעאל: הלכתא גמירי לה.

טומאת רביעית דם הבאה מהמת - לרבי ישמעאל: שנאמר 'הנוגע במת בנפש האדם', איזהו נפש של אדם שמתמא? הוי אומר זו רביעית דם. לרבי עקיבא: גם רביעית דם הבא משני מתים מטמא באוהל, שנאמר 'ועל כל נפשות מת לא יבא', שתי נפשות ושיעור אחד.

דף ע"ב - ע"ב

משנה, בהמה המקשה ללדת והוציא עובר ידו וחתכה ואחר כך נשחט האם - הבשר טהור. שחט את האם ואחר כך חתכה - לרבי מאיר: הבשר מגע נבילה, ואי אפשר להוכיח מטריפה שהרי היא חלק מגופה. לחכמים: מגע טריפה שחוטתה, כמו שטריפה שחיתתה מטהרה, גם בשחיתת בהמה מטהרה האבר.

מנין לטריפה שטהורה בשחיטה? ואינו נלמד מבהמה טמאה שאסרה באכילה שאין השחיטה מטהרת אותה - כי מה לבהמה טמאה שאין במינה שחיטה. בן שמנה חי אינו טהור בשחיטה משום שאין במינו שחיטה.

בגד של שלושה על שלושה טפחים שנחלק: טהור מטומאת מדרס משום שאינו ראוי עוד למדרס. מגע מדרס - לרבי מאיר: טמא מגע מדרס, שנגע זה בזה בעודם מחוברים. לרבי יוסי: אינו מגע מדרס משום שהוא מגע בית הסתרים, אלא אם נגע בו זב כשרדס עליו באופן שרגלו ערום - טמא משום מגע זב, וזה משום שבשעת חלוקה אין בשני החלקים כשיעור מדרס. בגד של שלש אצבעות על שלש אצבעות שנחלק: מטמא גם לרבי יוסי משום מגע מדרס, שבשעת חלוקה מהבגד לא שייך לצמצם שלא יגע.

עובר בהמה במעי האם שהוציא ידו וחתכה - מטמא האבר את העובר, ואינו נחשב הנגיעה באבר כמגע בית הסתרים שאינו מטמא (לרבי יוסי), שהרי בשעת פרישה מהאבר אי אפשר שלא יגע, ומקבלים טומאה מהאבר. לרבינא: מטמא במגע גם אם חתכה, גם לרבי יוסי שהוא מגע בית הסתרים ואינו מטמא, משום שעומד להיחלק וכתתון דמו. וגם לשית חכמים {רבי יהודה} שאין אומרים כן - מודים הם בחיבורי אוכלים שהם כחתוכים ונוגעים זה בזה.

טבילת יד כלי ארוך שעומד לקציצה - לרבי מאיר: טובל עד מקום שעתיד לקיים, ומה שעתיד לקצוץ אינו צריך טבילה שהוא כקצוץ. לרבי יהודה: עד שיטבול כולו.

חוליון דף ע"ג. יום א' פרשת דברים - כ"ז תמוז תשפ"ו

לעילוי נשמת זקני הרב אשר זעליג פארסטין הרב ר' ישראל ז"ל
נלב"ע כ"ז תמוז

דף ע"ג - ע"א

טריפה שנשחטה - מטמאה בשר קדשים מדרבנן, וזה מה ששינוי שלחכמים עובר שהוציא ידו, ושחט אמו ואחר כך חתכה, הוא מגע טריפה שחוטתה, כלומר שמתמא במקדשים.

נחלקו במשנה רבי מאיר וחכמים - הוכיח רבי מאיר: שעובר שהוציא ידו הוא נבילה, כי אם שחיתת האם מוציאו מידי איסור נבילה, יתירנו גם באכילה? ודחו אותו חכמים: שטריפה תוכיח ששחיטה מטהרה מנבילה ואינה מתירה באכילה!! אמר להם רבי מאיר אם מטהרת שחיטת טריפה דבר שהיא גופה, תטהר האבר שאינו גופה? אמרו לו חכמים: הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה!! שהרי חותך מהעובר שבמעייה מותר באכילה, וחותך מהטחול ומכליות אסור באכילה.

אבר המדולדל בבהמה - לרבי שמעון בן לקיש: כמחלוקת רבי מאיר וחכמים בעובר שהוציא ידו, כן מחלוקת באבר המדולדל בבהמה, שלפי רבי מאיר - אין שחיטתו מטהרו, ולחכמים - מטהרו. לרבי יוחנן: באבר של בהמה לדברי הכל שחיטתו מועלת לו (אין שחיטה עושה ניפול), שלא אמר רבי מאיר שאין שחיטה מטהרו רק באבר עובר שאינה מגופה, אבל באבר מדולדל שהוא מגופה שחיטה מטהרו.

דף ע"ג - ע"ב

הכל מודים שמיטה עושה ניפול: שבהמה שהיה לה אבר מדולדל ומתה, המיתה מפלת האיבר ואינו מטמאה כאבר מן הנבילה רק כאבר מהחי (שאינו מטמא רק כשהוא איבר שלם עם בשר גידים ועצמות). היה בשר מדולדל בה - צריך הכשר מים כדי לקבל טומאה, ואינו מטמא כדון בשר מהחי. נשחטה בהמה - לרבי מאיר: הוכשרו הבשר בדמים לקבל טומאת אוכלים, כלומר שאין להם טומאת עצמים כאיבר מהחי, שהרי שחיטה אינה עושה ניפול (וכן האיבר, כמבואר שלדברי הכל שחיטה אינו עושה ניפול באיבר המדולדל מבהמה). לרבי שמעון: לא הוכשר, וצריכים הכשר אחר לקבל טומאה, שאין הבהמה נעשה יד לאיבר להביא הכשר עליה.

בשר הפורש מבהמה, ובשר הפורש מאיבר צריכים הכשר (לרבי מאיר), ואין אומרים שבשר הפורש מאיבר אינו צריך הכשר הואיל ומטמא טומאת חמורה משום אביו.

'ובשר בשדה טרפה לא תאכלו' - להביא איבר ובשר המדולדל בבהמה ובחיה ובעוף ושחט

שאסורים. ופירש רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן שאין בהם רק מצוה מדרבנן לפרוש מאכילה, אבל מותרים מעיקר הדין כיון שאין שחיטה עושה ניפול.

יום זה לזכות חנה בת טובא מרים לברכה והצלחה וסיעתא דשמיא

חוליון דף ע"ד. יום ב' פרשת דברים - כ"ח תמוז תשפ"ו

דף ע"ד - ע"א

אבר המדולדל מבהמה: אינו לוקה כשנשחטה - שאין שחיטה עושה ניפול, ואין בהם רק מצוה מדרבנן לפרוש מאכילה. ואם מתה - לוקה משום אבר מן החי (ולא משום נבילה), שהרי מיתה עושה ניפול. שנאמר 'וכל אשר יפול עליו מהם במוותם יטמא', ואם בא הכתוב למעט שלא יטמא בחייהם כבר נאמר 'נבבלתם', רק ללמד שרק במיתה נחשב נפילה באיברים המדולדל בהם, ולא בשחיטה. ואף על פי שנאמר בשרצים, אם אינו עניין להם שהרי אינם בני שחיטה, תנהו עניין לבהמה.

טומאת שרצים שמתו: לחים - מטמאים, יבשים - אינם מטמאים, שנאמר 'במותם' כעין מיתה. (ופעמים נאמר 'במותם' ללמד גם שמיתה עושה ניפול כמו שכתבנו).

איבר מעובר שמת - לרבי חסדא: לדרבי הכל שחיטה עושה ניפול, ולא נחלקו רבי מאיר וחכמים רק בעובר שהוציא ידו לאבר ועדיין חי. לרבי: 'לחכמים' שחיטת האם מטהרת גם איבר של עובר מת, 'לרבי מאיר' אין שחיטת האם מתירה.

בן שמונה חי - לתנא במשנה: נחשב כמו 'אין במינו שחיטה', משום שהוא בעצמו אין בו שחיטה. לתנא בברייתא: נחשב כיש במינו שחיטה אגב אמו. והם לומדים מקור שחיטת טריפה מטהרה מידי נבילה מהכתוב 'וכי ימות מן הבהמה' - מקצת בהמה מטמאה ומקצת לא, ואיזו זו? זו טריפה שנשחטה.

הושיט יד במעי בהמה ושחט בן תשעה חי - הסתפק רבי אושעיא אם גם לרבי מאיר אין בו שחיטה, משום שעדיין לא יצא לאוויר עולם, או שגם לחכמים יש בו שחיטה שהרי הכשירה בו תורה בארבע סימנים? ולצד שמועיל בה שחיטה - לא מצאנו טריפה שלא היה לה שעת הכושר רק כשנצורה טריפה מהבטן, כמו בעלת חמש רגלים.

דף ע"ד - ע"ב

משנה, שחט בהמה ומצא בן שמונה חי או מת או בן תשעה מת: הבשר - קורע ומותר באכילה, שלדברי הכל אינו צריך שחיטה. הדם - אסור כדם האיברים. שחט בהמה ומצא בן תשעה חי - לרבי מאיר: טעון שחיטה, ואם ישחוט שניהם באותו היום חייב באיסור אותו ואת בנו. לחכמים: שחיטת אמו מטהרו, {אבל הרובעו חייה מיתה, והחורש בו בכלאיים חייב מלקות}. לרבי שמעון שזורי: גם בן חמש שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרו. קרע בהמה ומצא בן תשעה חי - לדברי הכל טעון שחיטה, משום שלא נשחט האם.

איסור חלב וגיד הנשה בשליל - לרבי מאיר: גיד הנשה נוהג בו, וחלבו אסור שהוא בהמה בפני עצמה. לרבי יהודה: אין גיד הנשה נוהג בו, וחלבו מותר שהוא חלק מאמו.

שורש גיד הנשה - לרבי מאיר: מחטט אחריו בכל מקום שהוא וחותך שומנו מעיקרו, גם מה שנבלע ונשרש בבשר. לרבי יהודה: חותך בשווה לבשר כף הירך, ונוטל הגבנה משם הדומה לגיד, אבל שורשים של חלבו מותרים.

דם שליל - לריש לקיש: 'רבי יהודה' שמתיר חלב שליל - מתיר גם דם שליל ואינו ענוש כרת (ולא שומנו לכתחילה). ואף על פי שלשיתו חייב כרת גם על דם תמצית הוא רק של הבהמה בעצמה, שנאמר 'דם וכל דם', במקום שיש דם נפש חייב גם על דם תמצית, אבל עובר שאין בו דם נפש - אינו חייב כרת בדם תמצית, 'לרבי מאיר' שאוסר חלב שליל - אוסר גם דמו וחייב עליו כרת. לרבי יוחנן: גם לרבי יהודה המתיר חלב שליל אוסר הדם.

דם תמצית - לתנא קמא: באזרה, לרבי יהודה: בכרת.

פדיון פטר חמור ובן פקועה - לרבי מאיר: פודים בו שהוא שה מעולה. לחכמים: 'למר זוטרא' אין פודים בו, שלומדים גזירה שווה 'שה שה' מקרבן פסח שפסול בו בן פקועה, אבל אין צריך בפדיון פטר חמור זכר תמים ובן שנה כפסח, שהרי נתרבה מהנאמר 'תפדה'.

טומאת ראשון ושני בנטמא האם - לרבי יוחנן: מונים בו ראשון ושני, שהבהמה ראשון ובן תשעה החי בבטנה שני. לריש לקיש: אין מונים בו ראשון ושני, וגם העובר ראשון, שדומה לאזון המתקשקש בקליפה.

הכשר לטומאה בעובר שהוציא ידו בשחיטה (לרבי מאיר: כמגע נבילה, לחכמים: כמגע טריפה שחוטתה) - לרבי יוחנן: בדם בית השחיטה של האם, לריש לקיש: הוכשר בשחיטה כרבי שמעון.

חוליון דף ע"ה. יום ב' פרשת דברים - כ"ט תמוז תשפ"ו

דף ע"ה - ע"א

בן פקועה - לרבי יוסי הגלילי: מטמא - טומאת אוכל, וצריך הכשר - ואם עבר בנהר הוכשר, הלך לבית הקברות - נטמא. לרבי יוחנן צריך לפרש באופן שלא היה לאם דם בבית השחיטה, ולא כרבי שמעון שסובר שחיטה מכשיר. לחכמים: אינו מטמא טומאת אוכלים מפני שהוא חי.

זמן קבלת טומאת אוכל בדגים:

לבית שמאי: מקבלים טומאה משניצודו - שמכיוון שאינם טעונים שחיטה הם כמתים.

לבית הלל: מקבלים טומאה משעת מיתה.

לרבי עקיבא: משעה שאינם יכולים לחיות, כגון שהוא מפרפר ויבש בו כסלע בין סנפיריו.

דבר חי שאינו צריך שחיטה מקבל טומאה 'לרבי יוחנן' - בית שמאי ורבי יוסי הגלילי אמרו דבר אחד.

נולדו **בדינים סימני טריפה** - הסתפקו בגמרא (לרבי עקיבא) האם מקבלים טומאה גם לסובר בהמה טריפה חיה, משום שחיות הדגים קלוש, או שאין מקבלים טומאה גם לסובר טריפה אינה חיה, משום שהבהמה יש במינה שחיטה, אבל דגים שאין במינם שחיטה, אין הטריפות שבהם נחשב כמיתה? תיקון.

בהמה שהטילה נפל:

לשון ראשון - לרבי יוחנן: החלב - כחלב בהמה, שהרי האוויר גורם להחשיב כבהמה. **לריש לקיש**: חלבו - אין בו איסור חלב כחיה שאין בו איסור חלב (ואסור משום נבילה). שמניין החדשים (עם צאתו לאוויר העולם) גורם להחשיבו כבהמה.

לשון שני - הטחילה נפל - לדברי הכל אינו כבהמה כיון שלא כלו חדשיו, וחלבו - כחלב חיה. ונחלו כחיות שאינן יודות להטיל בהמה ותלש חלב של בן תשע חי ואכל, לרבי יוחנן: חלבו - כחלב בהמה, כיון שכלו לו חדשיו, אף על פי שלא יצא לאוויר (ורק כשנשחט האם הותר החלב לרבי יהודה), **לריש לקיש**: חדשים ואויר גורמים, וכיון שלא יצא לאוויר חלבו כחלב חיה.

חלב שילש שלמים אינו נקרב - שנאמר 'חלב ושתי הכליות' באשם ומיתר, למד בא - מה חלב ושתי כליות באשם - מוצא מכלל חלב ושתי אשם בא רק מזכר ולא נקיבה, כך גם חלב ושתי כליות בשלמים - מוצא מכלל שילש. **לריש לקיש**: למדנו מכאן שאינו נחשב כבהמה ולכן אין חלבו נקרב, לרבי יוחנן: אף על פי שחשוב כבהמה אינו קרב כמוסור זמן.

שחט טריפה ומצא בן תשעה חי ושחטו - לרבי מאיר: (האסור בן תשעה חי בכשירה עד שישחוט) מתיר אותו כבאכילה, ושחיטתו מותר. **לרבי יהודה**: שמתיר בכשירה בלי שחיטה) 'רבי אמר' אסור באכילה - שהרי שחיטת עצמו אינו מועיל לו, ובשחיטת האם נעשה כאחד מאבריה שהיא טריפה. 'לרבי' מותר בשחיטת עצמו, שארבע סימנים הכשירה בו תורה.

דף ע"ה - ע"ב

שחט טריפה ומצא בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיוב בזרוע ולחיים וקיבה. **שחט טריפה ומצא בן תשעה מת** - לרבי חסדיא: טהור מלמטה במשא, שארבעה סימנים הכשירה בו תורה, ואם לא נשחט בעצמו יצא מכלל נבילה בשחיטת האם. **לרבי חיאיא**: אם מצאו מת - טהור בשחיטת האם מלמטה במשא, אבל אם היה חי ומת אחר כך - אפשר שמטמא כנבילה.

בן פקועה שהלך על גבי קרקע - לתנא קמא: אם הלך על גבי קרקע, טעון שחיטה מדרבנן, שמה יראו אחיהם ויאכלו בהמה בלי שחיטה. **לרבי שמעון שחיה**: גם בן חמש שנים וחורש בשדה, שחיטת אמו מטהרה. **לשון ראשון**: כולם מודים בקלות בן פקועה שמותר בלי שחיטה גם אם הפריס על גבי קרקע, כי דבר משונה וזוכרים כולם ולא יבואו לומר שמותר בלי שחיטה. **לשון שני**: מותר רק בקלות בן קלוטה בן פקועה, כי רק מקרה שמשונה פעמיים וזוכרים ולא יבואו ללמוד שמותר בלי שחיטה.

בן פקועה הבא על בהמה והוליד - להאומר (לפני דף ע"ה): חוששים לזרע האב אין תקנה לוולד, שהוא כמו שחיטתו של אב אחד מצד האם, שהרי סימן השני כשחוט ועומד ואין שחיטה נוהגת בו, ובהמה אינה כשירה כעוף בסימן אחד. ואין לצרף סימן שני לסימן ראשון שאין לך שהיה גדולה מזה.

וולד בן פקועה - לזעירי בשם רבי חנינא: מתיר רבי שמעון שזורי בן פקועה בבנו ובן בנו עד טוף כל הדורות, לרבי יוחנן: הוא מותר ובנו אסור.

הלכה כרבי שמעון שזורי:

בן פקועה - לרבי חנינא: מותר בלי שחיטה גם בהולך על רגליו, ולא עוד אלא כל מקום ששנה רבי שמעון שזורי במשנתו הלכה כמותו. **לרבי יונתן**: הלכה כרבי שמעון שזורי רק במסוכן, ובתרומות מעשר של דמאי.

ניתנת גט של ארבע תנו - בראשונה אמרו היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אף על פי שלא אמר תנו - חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשירה. **לרבי שמעון שזורי**: גם המסוכן, והלכה כמותו.

תרומת מעשר דמאי שחזרה למקומה - לרבי שמעון שזורי סומך על עם הארץ שאומר שכבר עישר גם בחול, ואוכל על פיו, והואיל ואין כאן תקנה שהרי הם מעורבים, שאין תרומה עולה רק 101, וכאן יש רק 100, והלכה כמותו.

חולין דף ע"ו. יום ד' פרשת בריים (ר"ה) א' אב תשפ"ו

דף ע"ו - ע"א

משנה, בהמה שנחטפו רגליה: מהארכובה ולמטה - כשרה. נחטפו מהארכובה ולמעלה, או שניטל צמות הגידים - טריפה.

נשבר עצם הרגל: אם רוב הבשר קיים - שחיטה מתירה, אין רוב הבשר קיים - אין שחיטה מתירה.

ארכובה' ששינו במשנה:

לרב יהודה: היא התחתונה שנמכר עם הראש, ולמעלה מן הארכובה וכן למטה מן הארכובה העולה סמוך לה מיד.

לרבי יוחנן: היא עליונה - שכנגדו בגמל ניכר. והקשה לרב יהודה: לשיטתך מותר מה ששינו שאם ניטל צמות הגידין טריפה וישב רב יהודה: מה ששינו ברישא שלמעלה מן הארכובה טריפה הוא באופן שנשבר רק העצם בלי צומת הגידים ונשאר בשלמות. והקשה עולא: והלא שינו ברישא נחטפו רגליה והוא שחטתו גם הגידים? [ואחר שיצא עולא אמר רב יהודה שהיה יכול להשיב שמה ששינו למעלה מהארכובה הוא למעלה מצומת הגידין, וחזר ואמר שגם על זה היה יכול עולא להקשות - ששינו מהארכובה ולמעלה ומשמע בסמוך מיד?].

לרב פפא בדעת רב יהודה: היא הארכובה עליונה הניכר בגמל, אבל כך פירוש המשנה: מה ששינו למטה מהארכובה כשרה - הוא למטה מהארכובה ומצומת הגידין, ומה ששינו למעלה מן הארכובה טריפה - היא למעלה מהארכובה ומצומת הגידין, וכן שניטל צומת הגידים טריפה. (אמנם אם נחתך בעצם האמצעית למעלה מצומת הגידים - כשרה).

נחתך בעצם האמצעית למעלה מצומת הגידים - כשרה, נחתך בצומת הגידים - טריפה: לעולא ולרשימת רב פפא בדעת רב יהודה נמצא שכך הדין, ואין לתמוה על כך מפני שאין אמורים בשחיטת זו דומה לזו, שהרי חותכה מכאן - ומתה, חותכה מכאן - וחיה.

צומת הגידים:

לרבה אמר רב אשי: הגידים שמהעצם ולחוץ.

לרבה בר רב הונא אמר רב אשי: הגידים שמהעצם ולפנים.

לרב אשי: הגידים שלמעלה מהערוקם, והוא במקום שבו פותח הקצב את הרגל להפריד בין הבשר והעצם. ותלמיד אחד ישב לפני רב אבא ואמר שגם אם נחתך הגידים הערוקם היא טריפה, ואמר רבי אבא שלא ישמעו לו ורק מעל הערוקם כרב אשי.

לרב יהודה אמר שמואל: צומת הגידים - הוא במקום שהגידים מחוברים יחד. ונמשך צומת הגידים למעלה - עד מקום שמתפשטים לתוך הבשר. והוא בשור - ברוחב ארבע אצבעות. והסימנים לכך בהמה דקה 1. במקום שבוטלים בבשר ולא מובלעים. 2. קשים. 3. עבים. 4. לבנים. לרב אשי: כל דמן ששקופים גם שאינם לבנים לגמרי הם עדיין בכלל צומת הגידים.

דף ע"ו - ע"ב

בצומת הגידים בהמה יש 3 חוטים = 1 עבה 2 דקים:

א. לאמירא בדעת רב זבדי: נפסק העבה - טריפה, משום שנחטר רוב בנין, נפסקו הדקים - טריפה. שנחטר רוב מנין.

ב. למר בר רב אשי בדעת רב זבדי: בשני האופנים כשרה - שאם נפסק העבה הרי נותר רוב מנין, ואם נפסקו הדקים הרי נותר רוב בנין.

לרב יהודה נחלקו בזה רב ושמואל:

ג. לשון א' - לרב: אם נפסק רוב אחד מהם - טריפה. שמואל: חולק שהרי נשאר שני שלמים (לא כדעת רבנאי משמו).

ד. לשון ב' - לרב: אם נפסק רוב מכל שלושת החוטים - טריפה. שמואל: חולק שהרי שליש כל אחד קיים (וכדעת רבנאי).

ה. לרבנאי בשם שמואל: גם אם לא נשאר מכל חוט רק כחוט הסרבל כשר.

בצומת הגידים בעופות יש 16 חוטים: ואם נחתך אחד מהם - טריפה. ומעשה שבדק רב אשי עוף ומצא רק 15 חוטים, אך היה אחד משונה מחבירו בעובי, ניפצו ונמצא שהוא 2 והכשיר.

שינוי במשנה, נשבר העצם ורוב הבשר קיים שחיטה מתירה - לרב: נשבר למעלה מהארכובה: אם קיים רוב בשר - מותרים גם הבהמה וגם הרגל, ואם אינו קיים - שניהם אסורים. נשבר למטה מהארכובה: אם קיים רוב בשר - מותרים, ואם אינו קיים - והאיבר אסור, ובהמה מותרת. לשמואל: בין נשבר למעלה מהארכובה ובין נשבר למטה מהארכובה: אם קיים רוב בשר - שניהם מותרים, ואם אינו קיים - והאיבר אסור, ובהמה מותרת. רב נחמן מקשה לשמואל: אימור אבר ששלחו מארץ ישראל שהאבר המדולדל מטמא במשא. אבל לא הקשה והורה כרב. 'הלכה' שלחו מארץ ישראל שחינו כרב.

איבר המדולדל מטמא במשא - שינוי בברייתא שחכמים הוכיחו ששחיטת האם מטהרת יד עובר היוצא מכך ששחיטת טריפה מטהרה מטומאה. והשיב רבי מאיר: לא אם טיהרה שחיטת טריפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שמוגופה, תטהר לעובר שאינה מגופה. והקשה מכך רב חסדיא על מה ששלחו מארץ ישראל שהאבר המדולדל מטמא במשא. אבל לא הקשה מהמשנה ששינו לגבי אבר ובשר המדולדל שאם נשחטה הבהמה לרבי מאיר הוכשר בדמים, ולרבי שמעון לא הוכשר בדמים - שאפשר לדחות שמדובר לגבי בשר המדולדל, אבל האיבר בעצמו מטמא במשא.

נשבר העצם ויצא לחוץ: אם עור ובשר מכסים רובו - מותר, אם לא - אסור, ונחלקו בדעת רבי יוחנן אם צריך רוב עובי או רוב הקיפו, 'הלכה' אמר רב פפא שצריך רוב עובי וגם רוב הקיפו. **צירוף כסיו עור לבשר כדי להכשיר עצם שנשבר**:

לשון א' - אמר עולא בשם רבי יוחנן: עור הרי הוא כבשר. אמר לו רב נחמן: אמור - עור מצטרף לבשר (הצי עור וחי בשר), שהרי שינו עור ובשר? והשיב: אנו שונים 'עור או בשר'.

לשון ב' - אמר עולא בשם רבי יוחנן: עור מצטרף לבשר. אמר לו רב נחמן: אמור עור משלים לבשר (כשנשבר רוב)? השיב: מעשה בגזול שהיה עור מצטרף לבשר והכשירו רבי יוחנן. אמר לו: דווקא בגזול הכשיר משום שעורו רך ונחשב כבשר.

חולין דף ע"ז. יום ה' פרשת בריים - ב' אב תשפ"ו

דף ע"ז - ע"א

הכשיר רבא בהמה שנשבר העצם:

מעשה היה בהמה שנשבר העצם שהיו לו גידים רכים שהצטרפו לבשר כדי לחפות רוב העצם שנשבר - רבא: פסק יש להלק, א. שהרי רבי יוחנן אמר לגבי קרבן פסח שאפשר להימנות על גידים שסופם להקשות משום שדינם כבשר, ב. שהתורה חסה על ממון ישראל **רב פפא**: אמר לו - א. הרי ריש לקיש חולק וסובר שאין נמנים עליהם, ב. הרי יש כאן איסור תורה, ואיך אהה מיקל? שתק רבא. ואף על פי שרבא בעצמו אמר שבכל מקום הלכה כר' יוחנן כשחולק על ריש לקיש (חוץ משלושה מקומות) - הרי בזה חזר רבי יוחנן והודה לריש לקיש.

מעשה בהמה שנשבר העצם ויצא לחוץ והיה רוב בשר חופה אלא נפל קורט מהעצם - שאלו לאבי, השהה שלש רגלים לשאל לחכמים שמתאספים בגלל, ולא הורכע. אמר רב אדא בר מתנא לבעל בהמה שילך לרבא שיש לו לב פתוח בסברא. והכשיר רבא משום ששינו סתם נשבר העצם ויצא לחוץ ומה לי נפל חלק מהעצם או לא.

שפיקות רבא בחיפוי רוב בשר ועור שנשבר העצם: א. מתלקט ככמה מקומות? ב. שהוא דק? ג. אם הבשר רקוב בהיעור שהרובא זורק? ד. ניכח בהשר? ה. נקלף ואינו דבוק לעצם? ו. נסדיק בהשר? ז. ניטל שליש התחתון שסמוך לבשר? ואין להיכח ממה שאמרו 'עור הרי הוא כבשר' וכל שכן כשיש גם מקצת בשר תחת העור - שיתכן שמדובר במקום שהעור דבוק לעצם. ח. נחתך הבשר כמו טבעת. ופשטו שכשרה - מדבר רב שאמר: דבר זה שאלתי לחכמים ולרופאים, ואמרו מסרט הבשר בעצם כדי שיוציא דם ומעלה ארוכה, אבל אינו סורט בברזל מפני שעושה חריץ בבשר ואינה מעלה ארוכה. אבל הוא דווקא בגדק העור לבשר במקום שנחתך.

דף ע"ז - ע"ב

משנה, 'כל בהמה תאכלו' - לרבות שליה שנמצאה בבהמה שיכול לאוכלה מי שאינו מואס בה. 'אוטה' - ולא שליה שיצאה במקצת, אבל אסמכתא בעלמא היא, שהטעם שאסורה הוא מפני שאין שליה בלי ולד כמו באשה, ושמו יצא ראשה במקצת זה.

שליה - אינה מטמאה לא טומאת אוכלים ולא טומאת נבילות. חשב עליה לאכול - מטמאה טומאת אוכלים ולא טומאת נבילות.

בהמה שהפילה שליה - אין קוברים אותה בפרשת דרכים, ואין תולים אותה באילן, מפני דרכי האמורי.

העור והשליה של בהמה - אינם מטמאים טומאת אוכלים. **עור ששלקו ושליה שחישב עליה לאופלה** - מטמאים טומאת אוכלים. והסתפקו האם גם עור חמור שבישלו מטמא, או שאני חמור שמאוס?

נאמר בטומאת נבילה 'בנבלתה' - ולא בעור/ בעצמות/ בגידים/ בקרניים/ טלפים. ונצרך הפסוק לאופן שבישול מרובה עם תבלינים (ציקי קדירה) וראוי לאכילה.

שינוי במשנה, שליה שיצאה מקצתה אינה ניתרת בשחיטת האם - לרבי אלעזר: אף על פי שיש עמה ולד חוששה לוולד אחר שהיה בשליה ונימוח, אבל אם קשורה בולד אין חוששים לוולד אחר, וכן שינוי ברייתא כשיטתו לענין מפלת. לרבי יוחנן: אם יש ולד אף על פי שאינו קשור בה אין חוששים לוולד אחר.

המפלת מין בהמה/ חיה/ עוף ושליה עמהם: אם קשור בהם שליה - אין חוששים לוולד אחר, ואינה מטמאה טומאת לידה. אינה קשורה - מחמירים עליה חומר שני לולדת, שאני אומר שמה נימוח שפיר של שליה שמה נימוחה שליה של שפיר, ולכן מספק טמאה טומאת לידה אבל אין לה ימי טוהר.

שינוי במשנה, במברכת שהפילה שליה יכול להשליכה לכלבים - משום שמיעוט בהמות יולדות נדמה שאינה קדושת בכורה, וסמוך מיעוט נדמה למחצה נקבות הרי זכרים שראוי להתקדש הם מיעוט ואין חוששים להם.

שינוי במשנה, בהמת מוקדשים שהפילה שליה **תיקרב** - משום שהרי בין זכר ובין נקבה קדוש, ונמצא רוב קדוש.

דרכי האמורי: כל דבר שיש בו רפואה - אין בו משום דרכי האמורי, אין בו רפואה - יש בו משום דרכי האמורי.

נאמר במצורע 'וטמא טמא יקרא' - צריך להודיע לרבים שהוא טמא ויבקשו עליו רחמים, וכן כל מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים. ולכן תולים אשכול תמים בדקל המשיח פירותיו יקודם זמנם.

אילן שמישיח פירות - סוקרו בסיקרא וטוענו באבנים. טוענו - כדי להכחיש כוחו. סוקרו - אין בזה משום דרכי האמורי, שעושה כן כדי שיראו ויבקשו עליו רחמים.

הדרן עלך פרק בהמה המקשה

משנה, אותו ואת בנו: א. נוהג בין בארץ בין בחוץ לארץ, ב. כפני הבית ושלא בפני הבית, ג. בחולין ובמוקדשים, שנאמר 'שור או כשב או עז כי יולד', ונאמר אחריו 'ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד', ללמד שאותו ואת בנו נוהג במוקדשים. ואין לפרש במוקדשים ולא בחולין, שהרי 'שור' הפסוק העניין. ואין לפרש בחולין ולא במוקדשים שהרי נאמר 'ושור' מוסיף על עניין ראשון.

ושחט אותו ואת בנו:

חולין בחוץ: שניהם - כשרים, ושחט השני - לוקה ארבעים משום אותו ואת בנו.

קדשים בחוץ: הראשון - חייב כרת משום שחטו בחוץ, (השני פטור מכת שאינו ראוי לפנים), ושניהם - פסולים, ושניהם - לוקים ארבעים (ראשון משום לאו שחט בחוץ, ושני משום אותו ואת בנו).

חולין בפנים: שניהם - פסולים משום חולין בעזרה, ושחט שני - לוקה ארבעים משום אותו ואת בנו.

קדשים בפנים: הראשון - כשר ופטור, ושחט שני - לוקה ארבעים משום אותו ואת בנו, ופסול - משום מחוסר זמן.

חולין וקדשים בחוץ: הראשון - כשר ופטור, ושחט שני - לוקה ארבעים משום אותו ואת בנו, ופסול.

קדשים וחולין בחוץ: הראשון - חייב כרת ופסול משום קדשים בחוץ, והשני - כשר, ושניהם - לוקים ארבעים, הראשון משום שחטו בחוץ, ושחט שני משום אותו ואת בנו.

חולין וקדשים בפנים: שניהם - פסולים, ראשון משום חולין שנשחטו בעזרה, ושחט שני משום מחוסר זמן. שחט שני - לוקה ארבעים משום אותו ואת בנו.

קדשים וחולין בפנים: הראשון - כשר ופטור, ושחט שני - לוקה ארבעים משום אותו ואת בנו, ופסול - משום חולין בעזרה.

חולין בחוץ ובפנים: הראשון - כשר ופטור, ושחט שני - לוקה ארבעים ופסול.

קדשים בחוץ ובפנים: הראשון - חייב כרת משום קדשים בחוץ, ושניהם - לוקים ארבעים, ראשון משום שחטו בחוץ ושני משום אותו ואת בנו, ושניהם - פסולים, ראשון משום שחטו בחוץ ושני משום מחוסר זמן.

חולין בפנים ובחוץ: הראשון - פסול משום חולין בעזרה ופטור, והשני - לוקה ארבעים וכשר.

קדשים בפנים ובחוץ: הראשון - כשר ופטור, ושחט שני - לוקה ארבעים משום אותו ואת בנו, ופסול - משום שחטו בחוץ.

דף ע"ח - ע"ב

אותו ואת בנו נוהג בכלכאיים - שנאמר 'או' לרבית את כלכאיים.

מקום שנאמר 'שה' - אינו אלא כדי להוציא הכלכאיים, שנאמר 'שה כשבים ושה עזים' ולא 'שה כשבים ועזים' ללמד שיהא אביו ואמו כבשים או שניהם עזים.

'בנו' (ולא נכתב בניו) ללמד שאין צריך שישחוט שור ובנו ושה ובנו ביום אחד.

'אותו' ללמד שאין צריך שישחוט שור ושה ובנו. **לרבי יונתן:** אין צריך דרשה לחלק, וכן סובר חנניה שדרש 'אותו' לדרשה אחרת.

אישר אשר יקלל את אביו ואת אמו' - אין לי אלא אביו ואמו, קילל אחד מהם מניין? **לרבי אישיה:** שנאמר 'אביו ואמו קלל', כלומר בתחילת הפסוק סמך קלה לאביו ובסוף המקרא סמך הכתוב לאמו, לומר או זה או זה. **לרבי יונתן:** משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו, עד שיפרט לך הכתוב 'אביו'.

אותו ואת בנו בזכרים - **לתנא קמא:** אותו ואת בנו נוהג בנקבות ולא בזכרים שנאמר 'אותו' אחד ולא שנים, אחר שחילק הכתוב אנו לומדים ממה שחייב בשילוח הקן קר בנקבות ולא בזכרים, גם כאן רק בנקבות ולא בזכרים. ואם תאמר שהרי 'אותו' זכר משמע? תלמוד לומר 'בנו' שכרוך אחריו, יצא זכר שאין בנו כרוך אחריו. **התני:** אותו ואת בנו נוהג בזכרים ובנקבות - שנאמר 'אותו' והוא זכר, ונאמר 'בנו' שכרוך אחריו והיא נקיבה, 'הלכה' פסק שמואל חנניה שאיסור אותו ואת בנו נוהג בזכרים ובנקבות כיון שחוששים לזרע האב.

חולין דף ע"ט. יום שב"ק פרשת דברים (חזון) - ד' אב תשפ"ו

דף ע"ט - ע"א

פירות שנולדו מטוס ואביהם חמור - רבי יהודה: מסתפק אם חוששים לזרע אב או לא ולכן מותרים זה בזה, ואין אומרים שמד טוס משתמש בצד חמור, כי הרי ממה נפשך, אם חוששים לזרע האב יש בשניהם צד טוס וחמור, ואם אין חוששים הרי כולם מין טוס. אבל הגוללים מחמור נקיבה ביחד עם הגוללים מסוס נקיבה - אסורים, ששמה אין חוששים לזרע האב, נמצא זה כולו טוס, וזה כולו חמור. **לחכמים:** {הנניש;} חוששים לזרע האב, ולכן כל מיני פירות אחת אחת ומותרים זה בזה, שכולם מין אחד הם של טוס וחמור.

פרי עם האם (בהריעה וחרישה) אסור גם לרבי יהודה, והוא בפרד בן טוס נקיבה על טוס נקיבה - שמה חוששים לזרע האב, ונמצא הפרי הוא טוס וחמור, ואמו כולו טוס. ולכן פרידה שתבעה, אף על פי שיעדיעם מין האם, אין מרביעיה עליו רק מינה ולא מין האם.

סימן בפרידה: קולו עבה - אמר חמורה, קולו צלול כטוס - אמר טוס. אזני גדולות וזנבו קצר - אמר חמורה, אזני קצרה וזנבו ארוך - אמר טוס. וכן אמר רבי אבא לרתום בעגלה פרידות שדומים זה לזה בזנב ובאזניים - שסובר שאין חוששים לזרע האב, ובני חמורה כלכאיים הם עם בני טוסיה, וסימנים דאורייתא.

דף ע"ט - ע"ב

כלכאיים הבא מעז ומרחל - נוהג בו אותו ואת בנו.

דין כזי לעניין אותו ואת בנו:

תייש הבא על הצבייה וילדה: ושחט לצביה וגם לבנה - פטור, 'הטעם' שנאמר 'שה' ובנו, ולא 'צבי' ובנו.

צבי הבא על התיישה וילדה: ושחט לתיישה וגם לבנה - חייב, 'הטעם' שלא הקפידה תורה שיהא 'שה' רק על האם, אבל בנו מכל מין שהוא.

תייש הבא על הצבייה וילדה בת, והבת ילדה בן, ושחט את הבת וגם בנה - לחכמים: אסור, לרבי אליעזר: מותר. **'הטעם'** לחכמים: שמה חוששים לזרע האב, ויש באם הזאת מקצת שה, והנאמר 'שה' הוא משמע גם במקצת שה. ולרבי אליעזר: 'להוי אמינא' שאין חוששים לזרע האב ונמצא שאין בה גם מקצת שה, 'למסקנא' גם הוא מסתפק לחושש לזרע האב, ובכל זאת פטור, שהנאמר 'שה' אינו משמע מקצת שה.

צבי הבא על התיישה (ושחט את הבת ואת בת בנה) **למסקנא** (דף פ.) **לחכמים:** לוקה, **לרבי אליעזר:** אינו לוקה. **'הטעם'** לחכמים: שאף על פי שחוששים לזרע האב הרי הוא מקצת שה, ולרבי אליעזר: אסור מספק, שמה אין חוששים לזרע האב וכולו שה, אבל אינו לוקה, שמה אשחט לזרע האב ומקצת שה אינו שה.

דין כזי לעניין חסידיהם ביום טוב:

תייש הבא על הצבייה וילדה - 'להוי אמינא' לחכמים ולרבי אליעזר שחט ביום טוב ומכסה הדם, שהרי לזרע האם וודאי חוששים ויש בו מקצת צבי, ואמרה תורה 'צבי' וגם מקצת צבי. **'למסקנא'** (דף פ' - ע"א, ברש"י) לרבי אליעזר: אין שחטו לכתחילה, שיש ספק אם אין חוששים לזרע האב וצריך כיסוי, או שחוששים ואין צריך כיסוי כי הרי מקצת צבי אינו נחשב לצבי. ואם שחט אינו

מכסה דמו מספק.

צבי הבא על התיישה - לרבי אליעזר: שחט ביום טוב ואינו מכסה, 'להוי אמינא' שאין חוששים לזרע האב ואינו אלא תייש, 'למסקנא' אף על פי שאפשר שחוששים, מכל מקום הרי הוא מקצת צבי ופטור מכיסוי. **לחכמים:** יש ספק האם חוששים לזרע האב ויש בו מקצת צבי וצריך כיסוי, או שאין חוששים ואינו צריך כיסוי? לכן לא ישחוט לכתחילה, ואם שחט - לא יכסו.

דין כזי לענין מתנות:

תייש הבא על הצבייה וילדה - פטור לרבדי הכל ממתנות. **'הטעם'** - לרבי אליעזר: 'למסקנא' גם אם היו חוששים לזרע האב, שהנאמר 'שה' אינו משמע מקצת שה. **לחכמים:** מחצה פטור משום האם, ועל חצי השני אף על פי שהנאמר 'שה' משמע גם מקצת, יכול לומר הבא ראה שחוששים לזרע האב וטול.

צבי הבא על התיישה וילדה - לחכמים: חייב בחצי מתנות משום האם, לרבי אליעזר: פטור לגמרי, 'הטעם' - לחכמים: שהנאמר שה משמע גם מקצת שה, ולרבי אליעזר: שמה חוששים לזרע האב והוא מקצת שה שאין דינו כשה.

כלכאיים הבא מעז ומרחל - חייב כרוזע לחיים והקיבה.

חולין דף פ' - ע"א. יום א' פרשת ואתחנן - ה' אב תשפ"ו

דף פ' - ע"א

מהו כזי?

א. **לרב יהודה ורבי יוסי:** בריה בפני עצמה היא, ולא הכריעו בה חכמים אם מין בהמה היא אם מין חיה.

ב. **לרב נחמן:** זה איל הבר.

ג. **י"א:** שזה הבא מתייש וצבייה.

ד. **לרבן שמעון בן גמליאל:** מין בהמה היא, והיו בית דושאי מגדלים מהם עדרים עדרים.

עזי היער:

א. **לרב המנוגא:** הם מין בהמה וכשירות למזבח, שהרי עשר בהמות מנה הכתוב, וממה שלא מנאו בין חיות לתלמודו שהוא מין בהמה.

ב. **לרב אחא:** שמה הם ממין האקו או שמה הם ממין התאו או שהם מין זמר.

ג. **לאמימר:** בוודאי הם מין חיה והתיר חלבם.

שור הבר' - לתנא קמא: הוא מין בהמה, שהרי תרגום של תאו הוא תורבלא והוא שור הלבנון. **לרבי יוסי:** הוא מין חיה שהרי נמנה בין החיות.

דף פ' - ע"ב

השוחט אותו ואת בנו בשחיטה שאינה ראויה - 'לרבי שמעון' שאינה שחיטה: שחט שניהם קדשים בחוץ - גם השני חייב כרת משום שחטו בחוץ, שהרי שחיטת ראשון היא הריגה ושני ראוי לפנים. **היו שניהם חולין בפנים** - שני אינו לוקה משום אותו ואת בנו, שהרי שחיטת ראשון היא הריגה. **היו שניהם קדשים בפנים** - שני אינו לוקה, שכל שחיטת קדשים היא שחיטה שאינה ראויה, שהרי כל זמן שלא נזרק הדם אינו ניטר הבשר.

שנינו במשנה, השוחט אותו ואת בנו קדשים בפנים לוקה שני משום אותו ואת בנו, מחוסר זמן - י"א: שלוקה גם משום מחוסר זמן, שכל הפסולים בשור ובשה הם בכלל 'לא ירצה', שנאמר 'ושור ושה שרוע וקלוט', ולא מנה התנא לאו זה, שבמקום שלוקה משום אותו ואת בנו אינו מונה עוד לאויות. **לרבי זירא:** אינו לוקה משום מחוסר זמן משום שניתקו הכתוב לעשה, שנאמר 'מיום השמיני והלאה ירצה', ולא קודם לכן, ולא הבא מכלל עשה - עשה.

חולין דף פ"א. יום ב' פרשת ואתחנן - ו' אב תשפ"ו

דף פ"א - ע"א

נאמר 'והיה שבעת ימים תחת אמו' - ומשמע שיליל שמיני מותר, ונאמר 'מיום השמיני והלאה ירצה' - ומשמע מכיום ולא מבליילה, הא כיצד? לילה - להקדישו, יום - להקריבו.

מלקות משום אותו ואת בנו בקדשים - 'לרבי שמעון' אינו נוהג, שכל זמן שלא נזרק הדם לא ניתן הבשר, נמצא בשעת שחיטה היא התראת ספק ואין שמה התראת.

אותו ואת בנו בשניהם קדשים בחוץ - לחכמים: ראשון - ענוש כרת, שני - פסול, ופטור מלאו שחוטו וכן שאינו ראוי לפנים משום מחוסר זמן. **לרבי שמעון:** שניהם בעונש כרת, ששחיטת הראשון שהיה בחוץ היא שחיטה שאינה ראויה ורק הריגה, נמצא שהשני ראוי בפנים.

ראשון בחוץ ושני בפנים - לחכמים: ראשון - ענוש כרת, שני - פסול ופטור. **לרבי שמעון:** שני כשר.

ראשון בפנים ושני בחוץ - ראשון - כשר ופטור, שני - לחכמים: פסול ופטור, שאינו ראוי לפנים. **לרבי שמעון:** שני בלא תעשה, שלדבריו כל שראוי לבוא בפנים לאחר זמן, הוא בלא תעשה ואין בו כרת. לחכמים כל שאין בו כרת אינו בלא תעשה.

היא חולין ובנה שלמים - שחט חולין ואחר כך שחט שלמים בו ביום: פטור (לרבי שמעון). שהתראת ספק הוא. שחט שלמים ואחר כך חולין: חייב, שכבר נזרק דם הראשון והוא התראת וודאי.

היא חולין ובנה עולה - לרבא: גם בשוחט עולה ואחר כך שחט חולין פטור, ששחיטה ראשונה אינה שחיטה משום שאינה בת אכילה. **לרבי יעקב** בשם רבי יוחנן: אכילת מזבח שמה אכילה, שנאמר 'ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמים', בשתי אכילות הכתוב מדבר, אכילת אדם ואכילת מזבח.

דף פ"א - ע"ב

משנה, השוחט ונמצא טריפה/ השוחט לעבודה זרה/ השוחט שור הנסקל - לרבי שמעון: פטור משום אותו ואת בנו, שהרי היא שחיטה שאינה ראויה, לחכמים: חייב.

השוחט ונתבלה בידו/ הנוחר והמעקר - פטור משום אותו ואת בנו.

שחט ראשון לעבודה זרה ושני לשולחנו - חייב משום אותו ואת בנו (לת"ק). שחט ראשון לשולחנו ושני לעבודה זרה: אם התרו בו משום עבודה זרה - פטור משום אותו ואת בנו, שהרי קם ליה בדרבה מיניה. התרו בו משום אותו ואת בנו ולא משום עבודה זרה, **לרבי יוחנן:** חייב, לריש לקיש: כל שפטור כשהתרו בו משום קם ליה בדרבה מיניה, פטור גם בלא התרו בו.

חייב מיתות שוגגים וחייבי מלקות שוגגים ודבר אחר - לרבי יוחנן: חייב בעונש הקל גם בעונש בגוף, לריש לקיש: פטור מעונש הקל גם בממון.

חולין דף פ"ב. יום ג' פרשת ואתחנן - ז' אב תשפ"ו

דף פ"ב - ע"א

השוחט פרת חטאת חייב באותו ואת בנו גם 'לרבי שמעון' - שהיא שחיטה ראויה, שלשיתתו פרה מטמאה טומאת אוכלים אף על פי שאסורה בהנאה, הואיל והיה לה שעת הכושר לאכול לאחר שנשחטה, כיון שהיא נפדית עם על המערכה אם מצא אחרת נאם הימנה.

השוחט עגלה ערופה אותו ואת בנו - לרבי ינאי וריש לקיש: אם נשחטה לאחר ירידה לנחל איתן, פטור לרבי שמעון, שהיא שחיטה שאינה ראויה, שהרי כבר נאסרה משעת ירידה. **לרבי יוחנן:** חייב, שהיא שחיטה ראויה, שאינה נאסרת רק לאחר העריפה, ואם נמצא ההורג קודם עריפת העגלה, תצא ותרעה בעדר.

ציפורי מצורע - לרבי יוחנן: נאסרים משעת שחיטה, לריש לקיש: נאסרים משעת לקיחה, שדורש גזירה שווה 'קיהה קיהה' מעגלה ערופה הנאסרת מחיים.

משנה, שנים שלקחו פרה ובנה - ובא אחד לשחוט, ובא חבירו לבית דין ואומר אני צריך לפניך, אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שהרי על מנת כן לקח. ואם קדם השני - זכה, והוא ודיו - שלא עבר על איסור, ונשכר - שאוכל בשר.

משנה, א. שחט פרה ואחר כך שני בניה - לוקה 80.

ב. שחט שני בניה ואחר כך שחט אותה - לוקה 40. ואף על פי שנאמר 'אותו ואת בנו' ולא נאמר גם ואותו, מהנאמר 'לא תשחטו' למדנו שניהם.

ג. שחטה ואת בתה ואת בת בתה - לוקה 80.

ד. שחטה ואת בת בתה, ואחר כך שחט בתה - לנתנא קמא: לוקה 40, לסומכוס משום רבי מאיר: לוקה 80.

ה. אחד שחט את הפרה, ואחד שחט את אמה, ואחד שחט את בנה - שני האחרונים חייבים.

ו. שחטו שנים, זה את האם וזה את בנה - האחרון חייב, שנאמר 'לא תשחטו' גם בשניים.

אבל שני זיתי חלב בהעלם אחד - לחכמים: אינו חייב רק אחת, שהרי גם באותו ואת בנו שהם שני גופים, אם שחט אותה ואת בת בתה, ולאחר מכן שחט את הבת אינו לוקה רק 40, כל שכן כאן שאינם שני גופים מוחלקים. לסומכוס: הסתפקו בגמרא האם מחייב 80 רק באותו ואת בנו משום שהם גופים מוחלקים, או שמחייב 80 גם במי שאכל שני זיתי חלב בהעלם אחד?

הזורע כלאיים לוקה - י"א: שזרע שני פעמים בהתראה אחת, והיא לסומכוס שמחייב 80 באכילת שני זיתים בהעלם אחד. וי"א: שהכוונה שזרע שני מיני כלאיים, חיטה וחרצן ושעורה וחרצן, ולא כרבי יאשיה שמחייב רק בחיטה ושעורה וחרצן במפולת יד.

גזיר ששוחה יין כל היום - אינו חייב אלא אחת. אמרו לו אל תשתה ושותה, אל תשתה ושותה - חייב על כל אחת ואחת.

אכל כזית גיד הנשה מירך ימין וכזית מירך שמאל - לנתנא קמא: לוקה 80. לרבי יהודה: לוקה 40. יש מעמדיים: שנחלקו כשכאל בזה אחר זה ובשתי התראות, ואף על פי שרבי יהודה מסתפק אם האיסור הוא בגיד של ירך ימין או בירך שמאל, סובר התנא שלרבי יהודה התראה ספק שמה התראה, ויש מעמדיים ספק שמה התראה, בבת אחת ובהתראה אחת, ותנא קמא שסובר שלוקה 80 היא לסומכוס שמחייב 80 גם באכילת שתי זיתים בהעלם אחד.

הגולל בתוך שלושה חודשים לאחר גירושי אמו, וספק אם הוא בן 9 לראשון או בן 7 לאחרון: אם הכה או קילל שניהם בבת אחת - חייב. אם הכה או קילל לזה וחרז וזכה או קילל לזה - לנתנא קמא: חייב שהתראה ספק שמה התראה, לרבי יהודה: יש אומר שפטור כיון שסובר בדת רבי יהודה שהתראה ספק אינה התראה.

אין לוקים על לאו נותר - לרבי יהודה: שנאמר 'לא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו', בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקים עליו. לרבי יעקב: משום שהוא לא שאין בו מעשה.

אכל שני גידי הנשה משתי בהמות - לנתנא קמא: לוקה 80. לרבי יהודה: לוקה 40. יש מעמדיים שנחלקו: בבת אחת ובהתראה אחת, ודעת נתנא קמא הוא סומכוס וסובר שהאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד לוקה 80. אבל בזה אחר זה ובשתי התראות, לדברי הכל לוקה 80. ויש אומרים שנחלקו: בזה אחר זה, ומדובר כאחרי באחד מהם כזית, וסובר רבי יהודה שהאוכל גיד הנשה שאין בו כזית אינו לוקה. אבל בבת אחת לדברי הכל לוקה 40.

אכל גיד הנשה שאין בו כזית - לנתנא קמא: חייב, לרבי יהודה: פטור עד שיהא בו כזית.

חולין דף פ"ג. יום ה' פרשת ואתחנן - ח' אב תשפ"ו

משנה, פעמים בשנה צריך המוכר בהמה לחבירו להודיע שאמה או בתה מוכרת לשחוט - לת"ק: ארבעה ואלו הם - א. ערב שמיני עצרת, ב. ערב יום טוב ראשון של פסח, ג. ערב שבועות, ד. ערב ראש השנה. לרבי יוסי הגלילי: חמישה ומוסיף, ה. בערב יום הכפורים וגליל. ואם לא הודיעו, הולך ושוחט ואינו נמנע.

הודעת המוכר 'לרבי יהודה' - רק שמכר ראשונה היום, אבל אם מכר ראשונה אתמול ושניה היום - אינו צריך להודיע, שאני אומר ששחט מאתמול ראשון. ומודה רבי יהודה במוכר האם לתת וכן הוא דרך העולם שבית החנות מכין יותר לסעודה, ומכר הבת לכלה שצריך להודיע, שידוע ששניהם שוחטים ביום אחד.

בזמנים אלו משוחטים את הטבח בעל כורחו, שגם אם יש למוכר שור שווה 1000 דינרים ואין לו ללוקח רק 1, ומל משך הלוקח, כופים אותו לשחוט, לכן אם מת - מת ללוקח והפסיד הדינר. אבל בשאר ימות השנה אינו כן שאינו קונה רק במשיכה - לכן אם מת למוכר. 'הטעם' - לרבי שמואל בר רב יצחק: מדובר כשזיכה לו המוכר על ידי אחר, ובארבעה פרקים אלו זכות הוא לו, וזכים לאדם שלא בפניו, ובשאר ימות השנה חוב הוא לו, ואין חבים לאדם שלא בפניו. לרבי יוחנן: בארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דבריהם על דין תורה שמעות קונות, ובשאר ימות השנה אמרו משיכה קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חטיף בעלייה.

משנה, דרש רבי שמעון בן זומא: נאמר במעשה בראשית יום אחד ונאמר באותו ואת בנו יום אחד, מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה, גם יום אחד הנאמר באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה, הגם שכל העניין הוא בקדשים, ובקדשים הלילה הולך אחר היום. מהנאמר 'יום אחד' - הולך אחר היום כרוז. מכאן אמרו בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו שמכר את האם או הבת.

הדרן עלך פרק אותו ואת בנו

פרק ששי - כיסוי הדם

משנה, כיסוי הדם: נוהג בארץ ובחוץ לארץ, בפני הבית ולא בפני הבית, ורק בחולין ולא במוקדשים, כיון שחטאת או עולת העוף, ונוהג בחיה ובחיה, במוזמן ובאינו מוזמן, ונוהג כיון מפני שהוא ספק. ואין שוחטים כיון ביום טוב, שמא צריך כיסוי ומספק אפשר לחלל יום טוב, ואם שחט אין מכסים דמו.

נחלקו בטעם שאין כיסוי הדם נוהג במוקדשים:

- א. י"א משום שאי אפשר שיתן עפר למטה כמו שאמר רבי זירא, שאם יבטל יוסיף על הגביין, ואם לא יבטל היה זו חציצה. ואף על פי שאם לא נתן עפר למטה נתן למעלה, צריך שיהא ראוי שיתן עפר למעלה, שכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. ואף על פי שיכול לגרור הדם ולכסותו, נאמר 'ושפך וכסה', מי שאינו מוחסר רק שפיכה וכיסוי, יצא זה שמוחסר שפיכה גרידה וכיסוי.
- ב. י"א שמדובר בקדשי בדם הבית, ומשום שהיא שחיתה שאינה ראויה שאסורה בהנאה. ואי אפשר לפדות לאחר שחיתה, שסובר רבי יהודה הנשיא מסדר המשנה - כרבי מאיר שצריך העמדה והערכה, ולעניין שחיתה שאינה ראויה סובר רבי שמעון.
- ג. י"א שאף על פי שיכול לפדותה לאחר שחיתה (לרבי שמעון שאין צריך העמדה והערכה), פטור מכיסוי, שנאמר 'ושפך וכסה', מי שאינו מוחסר רק שפיכה וכסוי, יצא זה שמוחסר שפיכה פדייה וכסוי.
- ד. למר בר רב אשי: מוקדשים נתמעט מכיסוי, ממה שנאמר 'חיה או עוף', מה היה אינה קודש גם עוף אינו קודש. ואין דורשים מה היה שאין במינו קדוש גם עוף שאין במינו קדוש, והוציא תורים ובני יונה לגמרי משום שיש במינם קדוש, כי מה היה לא חילקת בה, גם עוף לא תחלוף בו.

כיסוי הדם - צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, שנאמר 'ושפך את דמו וכסהו בעפר', עפר לא נאמר אלא בעפר.

שחט חיה ואחר כך בהמה - פטור מלכסות, שהרי גם בהמה למעלה ומה יכסה. שחט בהמה ואחר כך חיה - חייב לכסות מלמעלה (אף על פי שאין עפר למטה).

בהמה - אינה בכלל חיה לכיסוי, שנאמר 'על הארץ תשפכו כמים', מה מים אינם צריכים כיסוי גם דם בהמה. אבל אין מטבילים בו, שנאמר 'מעין מים', 'בור מים', 'מוקו מים', למעט שאר משקין בזהוילים, שאר משקין במכונסים, ודם.

אוזניים ותרגוליים - אף על פי שניצודים ועומדים, חייבים בכיסוי, שנאמר 'ציד', לימדה תורה דרך ארץ:

מה תלמוד לומר אשר יצוד? לימדה תורה דרך ארץ שלא יאכל בשר תמיד כדי שלא יעני.

נאמר 'כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך' - לימדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר רק לתיאבון, ולא יאמר משהוקו ויאכל, שנאמר 'זבחת מבקרך ומצאנך', ולא יזבח כל בקרו ויאכל כל צאנו ויאכל, שנאמר 'מבקרך' ולא כל בקרך 'מצאנך' ולא כל צאנך.

מי שיש לו מנה - יקח לקדירה ליטר ירק, עשרה מנה - יקח ליטר דגים, חמישים מנה - יקח לפטו ליטרא בשר, מאה מנה - ישפתו לו קדרה בכל יום. אחרים - יאכלו רק מערב שבת לערב שבת. לרבי: צריכים לחוש לדבריו ולהסתפק במזונות קלים, לרבי יוחנן: רק רב הורה כן שהיה ממשפחת בריאים, אבל מי שאינו בריא שיש לו פרוטה בכיסוי יקנה מזון אצל חנווני. לרבי נחמן: כיון אנהונו לוויים ואוכלים.

'כבשים ללובושך' - מגז כבשים היא מלבושך. 'ומחיר שדה עתודים' - שלעולם ימכור אדם שדה ויקח עתודים, ואל ימכור אדם עתודים ויקח שדה. 'ודי חלב עזים' - דין לאדם שיתפרנס מחלב גדיים וטלאים שבתוך ביתו, ולא ישחוט ויאכל. 'ללחמך ללחם ביתך' - לחמך קודם ללחם ביתך 'וחיים לגערותיך', תן חיים לגערותיך, מכאן לימדה תורה דרך ארץ שלא ילמד אדם את בנו בשר ויין.

לעולם יאכל וישתה אדם פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו, שהן תלויין בו והוא תלוי במי שאמר והיה העולם

אמר רבי יוחנן:

הרוצה להתעשר יעסוק בבהמה דקה - שנאמר 'ועשתרות צאנך', שמעשרות בעליהם.

טוב לאדם לשנות כוס של מכשפות, ולא כוס של מים פושרים שלא הורתחו מתחילה בכלי מוכתב, אם לא הכניס עשב או תבלין. אבל אם שותה בכלי חרס, או שהורתחו תחילה, או שהכניס בהם שום דבר - מותר.

מי שהניח לו אביו מעות הרבה, ורוצה לאבד: ילבש - בגדי פשתן של רומי, וישתמש - בכלי זכוכית לבנה, וישכור פועלים המנהיגים את השוורים - ולא ישב עמהם שמקלקלים הכרם והשוורים.

השוחט בשבת לחולה - לרבי עינאי: חייב לכסות, רבה: דחה דבריו, ממה שאמרו בברייתא שכיסוי שאין וודאו דוחה שבת, והוא גם בשחט ברשות כיון לחולה.

שחיטת כזב ביום טוב - אין שוחטים, שחטו - לרבי יוסי: אין מכסים הדם, קל וחומר ממילה שבוודאי דוחה שבת ואין דוחה יום טוב בספק, כיסוי שאין וודאו דוחה שבת (כגון לחולה) אין דין שאין ספיקו דוחה יום טוב!! חכמים: אמרו לו תקיעת שופר בגבולים תוכיח שאין וודאו דוחה שבת, וספיקה כיון שספק איש ספק אשה דוחה יום טוב. לרבי יוסי: אין זו דחיה, שגם בוודאי אשה תתקע, שסובר נשים סומכות רשות. וגם לחכמים שאינם טוקעות, יש לומר מה לתקיעת שופר שכן וודאו דוחה שבת במקדש, תאמר בכיסוי שאין דוחה כלל. רבי אלעזר הקפר בריבי: השיב על הקל וחומר של רבי יוסי מה למילה שאינה נוהגת בלילות כבימים, תאמר בכיסוי שנוהג בלילות כבימים. וזו אחד מן הדברים שאמר רבי חייא אין לי עליהם תשובה והשיב רבי אלעזר הקפר ברבי תשובה.

יהו רצון מלפניך שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקינו בתורתך ושמך נעבדך ביואחז כימי עולם ונשנינו קרמוניות

בנות ישראל בסמיכה - לנתנא קמא: בני ישראל סומכים ולא בנות ישראל, לרבי יוסי ורבי שמעון: נשים סומכות רשות.

משנה, השוחט ומנצא טריפה/ השוחט לעבודת כוכבים/ השוחט חולין בפנים וקדשים בחוץ/ חיה ועוף הפסוקים - לרבי מאיר: חייב בכיסוי, לחכמים: פטור. השוחט ונתגבלה בידו/ הנוחר והמעקר - פטור מלכסות.

רבי מאיר ורבי שמעון נחלקו אם שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה לענין כיסוי הדם, ולענין אותו ואת בנו.

נחלקו רבי מאיר ורבי שמעון אם שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה:

לענין אותו ואת בנו - רבי מאיר: דורש גזירה שווה 'שחיטה שחיטה' משוחטי חוץ שהיא שחיטה שאינה ראויה ושמה שחיטה, רבי שמעון: דורש מהנאמר 'טבוח טבח והכן' שרק שחיטה ראויה שמה שחיטה. לרבי מאיר: דנים שחיטה משחיטה ולא מטביחה, והגם משמענות שניהם שווה, במקום שיש לשון דומה לומדים רק מן הדומה. לרבי שמעון דנים חולין מחולין ולא חולין מקדשים. לרבי מאיר: אין אותו ואת בנו נוהג גם בקדשים.

לענין כיסוי הדם - רבי מאיר: דורש גזירה שווה 'שפיכה שפיכה' משוחטי חוץ ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, רבי שמעון: דורש מהנאמר 'אשר יאכל' שצריך שחיטה ראויה. לרבי מאיר: בא למעט עוף טמא. ולרבי שמעון: טריפה שוה לעוף טמא ששניהם אינם בני אכילה.

דברי רבי במחלוקת זו של רבי מאיר ורבי שמעון: ראה דברי רבי מאיר באותו ואת בנו ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה - שיש ללמוד מקדשים שהרי אותו ואת בנו נוהג גם בקדשים, ולכן שנאו בלשון חכמים. ראה דברי רבי שמעון בכיסוי הדם שאין שמה שחיטה - כי טריפה אינה בת אכילה כמו עוף טמא, ולכן שנאו בלשון חכמים.

מודה רבי - הסובר כרבי מאיר ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, שהשוחט טריפה ומצא בה בן תשעה חי, לא יועיל שחיטת האם להתיר את העובר באכילה.

נאמר 'ופי ימות מן הבהמה', מקצת בהמה מטמאה ומקצת אינה מטמאה, ואי זו? זו טריפה ששחטה ששחיטה מטמאה מותרת מנבילה.

השוחט טריפה/ השוחט ומנצא טריפה - שניהם חולין בעזרה. בהנאה - רבי שמעון: מתיר בהנאה, משום שהיא שחיטה שאינה ראויה, חכמים: אוסרים בהנאה. ומודה רבי שמעון שנקרא שחיטה לטהר מנבילה.

חולין שנשחטו בעזרה 'לרבי שמעון' - אסורים בהנאה מהתורה, שהרי גזר על חיה שנשחטה בעזרה אסורה משום בהמה, ואם בהמה אינה אסורה רק מדרבנן ומשום גזירה שמא יאכל קדשים בחוץ, לא היה גזר בחיה, שאין גוזרים גזירה לגזירה.

השוחט וצריך לדם - חייב לכסות, כיצד יעשה ויפטור מכיסוי? או נוחר או עוקר. ולאומר אין שחיטה לעוף מן התורה: הנוחר עוף - חייב בכיסוי, שנחיתו זו היא שחיטתו.

לרבי חייא נפל תולעת בפשתן - והורה לו רבי שישחוט עוף על מי המשרה כדי שתריח הדם ותברח. י"א: שאמר לו צא טרוף, ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, וכל שכן שיכול לנחור שלרבי יש שחיטה לעוף מהתורה, שנאמר 'כאשר צויתך' מלמד שנצטווה משה בסניג על הושט ועל הקנה וכל רוב אחד בעוף וכל שנים בהמה. וי"א: שאמר לו צא נחור משום שיש שחיטה לעוף מן התורה, וכל שכן שיכול לטרוף. ואף על פי שרוב זכותו של רבי חייא להציל על בני דורו מכל מקום אינו מועיל לו, כרבי חנינא שכל העולם נידון בשבילו ודי לו בייא חרובים.